

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'
ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'
ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'
ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

1

לפני: כב' השופטת ענת אלפסי

בעניין: עזבון האם המנוחה

המבקשות/המתנגדות: הבנות

המתנגד / המבקש: הבן

פסק דין

3 הורי הצדדים ערכו בשנת 1997 צוואה משותפת בה חילקו רכושם לארבעת ילדיהם. בשנת 2009
4 נערכה צוואה לפיה האם מורשה כלל עזבונה לבן בלבד. איזו צוואה יש לקיים? זו השאלה.
5 על מנת להכריע בה יש להידרש, בין השאר, לסוגיית צוואה חדדית טרם תיקון מס' 12 לחוק
6 הירושה, כמו גם לשאלת מעורבות בעריכת הצוואה ולשאלת השפעה בלתי הוגנת.

7

8 רקע והליכים:

9 1. המנוחה ובעלה המנוח נישאו בטוניס בשנת 1939 עלו לישראל בשנת 1950 והביאו לעולם
10 ארבעה ילדים, הם הצדדים מושא פסק דין זה. במהלך חייהם המשותפים רכשו המנוחים
11 דירת מגורים, רכשו נגריה וצברו כספים.
12

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

1. **ביום 10.1.97** ערכו המנוחים **צוואה משותפת בעדים** בה קבעו כי הבן יקבל את הנגריה, הבת מ' תקבל את הדירה, הבת ש' תקבל 150,000 ₪ והבת א' אף היא תקבל 150,000 ₪.
2.
3. **ביום 1.7.03** עתרו הבן והבת **כאפוטרופסים במשותף** על גופו ורכושו של אביהם המנוח (בתמ"ש 7370/03) וביום 12.11.03 ניתן צו מינוי אפוטרופסות כאמור.
4. קצבת הזקנה ותקבולי הריבית מכספי החסכונות אשר הושארו לשימושו החופשי. בשנת 2005 עתרו להרחבת הצו כך שיחול גם על הכספים הללו אך בקשה זו נמחקה לבסוף.
5.
4. בחודש יוני 2007 חתמו האב והבן על מסמכי **העברת הבעלות בנגריה** מהאב לבנו, חרף היות האב חסוי ומבלי לקבל אישור בית המשפט. הדבר נעשה כאשר הבת מ' שמונתה כאפוטרופסת יחד עם הבן, שהתה בחו"ל. העברה זו בוטלה בהחלטת כב' השופטת גולן (ס.ג.) ז"ל מיום 18.9.07.
5.
5. **ביום 25.6.07** חתמו המנוחים על **צוואות הודיות חדשות** לפיהן מורישים את כלל רכושם לארבעת ילדיהם בחלקים שווים ביניהם. יצוין כי באותה עת המנוח היה חסוי.
6.
6. **ביום 24.10.07** **עתרה הבת מ' לביטול מינויה כאפוטרופא במשותף עם אחיה** בטענה כי חל נתק בינה לבין אחיה והיא אינה סומכת עליו לאחר שניסה להחתים את האב על מסמכי העברת הנגריה והצוואות החדשות (בש"א 2603/07 בתמ"ש 7370/03).
7.
7. **ביום 1.4.08** הוגשה מטעמו של המנוח **בקשה לביטול אפוטרופסות** (בתמ"ש 3360/08). **ביום 14.12.08** התקיים דיון בו הוחלט כי הבת ש' תתמנה כאפוטרופא על גופו ורכושו של האב המנוח במקום הבן והבת מ'. הבת מ' ציינה כבר אז כי ראוי שימונה אפוטרופס גם לאימה ובית המשפט הסביר לה כי עניין זה ניתן לבירור במסגרת הליך נפרד (עמ' 14 ש' 26 לפרוטוקול, שם).
8.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

8. ביום 18.1.09 חתמה המנוחה על **צוואה נפרדת** לפיה מורישה לבנה את כלל רכושה (הדירה, הנגריה, הכספים ותכולת הדירה) ולשלוש בנותיה מורישה 10 ש"ל לכל אחת.

9. ביום 3.2.10 נפטר האב המנוח .

4

10. ביום 7.3.12 הגיש הבן לרשם לענייני ירושה בבאר שבע **בקשה ליתן צו לקיום הצוואה המשותפת מיום 10.1.97**. הבנות הגישו התנגדות לבקשה זו בטענה כי האם עודה בחיים ועל כן טרם הבשילו התנאים למימוש הצוואה ההדדית.

8

11. ביום 2.1.13 הגיעו הצדדים **להסכם** בו נקבע, בין השאר, כי הצוואה המשותפת מיום 10.1.97 היא הצוואה התקפה היחידה של המנוח ושל האם. עוד נקבע כי יתרת העזבון (שאינה מפורטת בצוואה) תחולק בין ארבעת הילדים בחלקים שווים. בנוסף הוסכם כי הנגריה תעבור לבעלות הבן והצדדים יוכלו לבצע בכספים שהותיר האב את כל הפעולות הנדרשות לרווחת האם.

14

12. ביום 11.2.14 הלכה האם לבית עולמה ובשלב זה נפתחו הליכים נוספים בין הצדדים.

16

ההליכים מושא פסק הדין

18

13. ביום 18.3.14 פנה הבן לרשם לענייני ירושה בבקשה לאשר צוואת אמו המנוחה מיום 18.1.09 לפיה הוא יורש את כלל עזבונה ואחיותיו מקבלות 10 ש"ל כל אחת.

20

14. ביום 27.4.14 עתרו הבנות לרשם לענייני ירושה ליתן צו לקיום צוואתם ההדדית של המנוחים מיום 10.1.97. בנוסף הגישו התנגדות לבקשת הבן בעניין צוואת 2009.

22

15. ביום 27.4.14 הורה כב' הרשם לענייני ירושה על העברת ההליכים לבית המשפט:

23

24 בגין בקשת הבן ליתן צו לקיום צוואת 2009 נפתח ת"ע 14-05-19359 ;

25

בגין בקשת הבנות ליתן צו לקיום הצוואה ההדדית מ-1997 נפתח ת"ע 14-05-19380 ;

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

- 1 בגין התנגדות הבנות למתן צו לקיום צוואת 2009 נפתח ת"ע 14-05-19367.
- 2
- 3 16. במסגרת ההתנגדות טוענות הבנות כי לא ניתן לקיים צוואת 2009 בהיותה נוגדת את
- 4 הוראת הצוואה ההדדית משנת 1997 לפיה לא ניתן היה לשנותה ללא הסכמת שני
- 5 המצווים, כפי שעולה גם מן ההסכם בין האחים לפיו הצוואה התקפה היחידה היא צוואת
- 6 1997. עוד טענו כי בטענה כי הבן היה מעורב באופן ממשי בעריכת צוואת 2009 ואף
- 7 השפיע על האם המנוחה השפעה בלתי הוגנת. משכך, סבורות כי יש ליתן צו לקיום צוואת
- 8 1997.
- 9
- 10 17. ביום 14.8.14 הוגשה תגובת הבן, אשר טען כי הצוואה האחרונה משנת 2009 משקפת
- 11 רצונה האמיתי של האם המנוחה כאשר אין כל בסיס לטענה בדבר מעורבותו או השפעתו
- 12 הבלתי הוגנת הואיל והאם נבדקה ע"י רופאה קודם לחתימה על הצוואה.
- 13 עוד טען כי צוואת 1997 אינה תקפה לגבי האם הואיל והיתה רשאית לשנותה. זאת, נוכח
- 14 העובדה שנעשתה טרם תיקון מס' 12 לחוק הירושה המגביל שינוי צוואות הדדיות ונוכח
- 15 העובדה שצוואה זו אינה עונה להגדרות צוואה הדדית.
- 16
- 17 18. ביום 14.12.15 התקיימה ישיבת קדם משפט ראשונה. נעשה ניסיון לקדם הסכמה ובה
- 18 התברר כי דירת העזבון פנויה ואינה מושכרת, בבנק לאומי יש כ 1,100,000 ₪ ובבנק
- 19 איגוד יש כ 14,000 ₪. הנגריה המשיכה להיות מנוהלת ע"י הבן.
- 20
- 21 19. ביום 15.3.15 הגיש הבן התנגדות למתן צו לקיום צוואת 1997, אשר עיקרה חזרה על
- 22 טענותיו במסגרת תגובתו להתנגדות הבנות. בגין התנגדות זו נפתח ת"ע 15-10-35007.
- 23
- 24 20. במהלך דיוני ההוכחות העידו הבנות, הבן, המטפלת במנוחים, הרופאה, אשר בדקה את
- 25 המנוחה לקראת חתימתה על הצוואה, עוה"ד, עורכת צוואת 2009, אחיה שהיה עד

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

1 לצוואה, וכן עו"ד, שערך מסמכי העברת הנגריה והצוואות ההדדיות החדשות בשנת 2007
2 עת היה המנוח חסוי.

3

4 21. בתום העדויות ביהמ"ש הציע לצדדים סיום ההליכים בהסכמה על יסוד הסכם הפרשה
5 שנחתם ביניהם בשעתו, אך הדבר לא נסתייע ועל כן הוגשו סיכומים.

6 **עיקרי טענות הבנות בכתבי הטענות ובסיכומים:**

7 22. הבנות טוענות כי הצוואה משנת 1997 היא צוואה משותפת והדדית אשר אינה ניתנת
8 לשינוי על ידי צד אחד ללא הצד השני, לאור הוראת סעיף 6 בו נקבע מפורשות:

9 "כל שינוי בצוואה הנ"ל ייעשה בהסכמת שני המורשים בלבד".

10 הוראת סעיף 7 לפיה הצוואה תעמוד בתוקף רק כל עוד לא תבוטל באמצעות מסמך בכתב
11 חתום על ידי שני עדים, לשיטתן, מתייחסת רק לאופן השינוי במקרה בו אכן תהא
12 הסכמת שני המצווים לשינוי.

13 חיזוק לרצון זה, שלא לשנות דבר אלא בהסכמת שני המצווים, מוצאות בהוראות לפיהן
14 הנכסים המפורטים בצוואה יועברו לכל אחד מהילדים בשלמות, היינו ללא כל בעלות
15 משותפת או חלוקה קודמת.

16 חיזוק נוסף מוצאות בהוראה לפיה בשלב הראשון כלל הרכוש המשותף ישמש לצרכי
17 המנוחים עצמם, כך שהחלוקה תתבצע רק לאחר אריכות ימים ושנים של שני המצווים.

18 עוד טוענות כי קיימת ההדדיות בצוואה, נוכח העובדה שכל אחד המנוחים הסתמך על כך
19 שרעהו לא ישנה הצוואה ללא הסכמתו ובכך יוכל לממש רצונו להוריש הרכוש לילדים.

20 בשנת 2009, כאשר חתמה המנוחה על הצוואה אותה מבקש הבן לקיים, היה המנוח חסוי,
21 ועל כן ברור כי לא יכול היה ליתן הסכמתו לשינוי צוואת 1997 ואף לא לצוואת המנוחה
22 משנת 2009.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

23. עוד טוענות הבנות כי המשיב היה מעורב בעריכת צוואת 2009, אשר הטיפול בה החל
1 ארבעה ימים בלבד לאחר הדיון בעניין האפוטרופסות על אביו, בו הביעה אחת האחיות
2 את מחשבותיה בדבר הצורך למנות אפוטרופט גם לאם.
3
- הבן הוא שהזמין את הרופאה הפסיכיאטרית שבדקה את המנוחה, נכח בעת הבדיקה,
4 חילק הוראות לרופאה ואף שילם לה. בנוסף, הבן הוא שהזמין את עוה"ד שאישרה את
5 הצוואה ונכח בחדר הסמוך. הבנות מצביעות על סתירות בין עדות הרופאה לעדות עוה"ד,
6 ובין עדויותיהן של שתי אלה לעדותו של הבן בכל הנוגע להתקשרות הראשונית, לביקור
7 בית המנוחה ואף לתוכן דבריה.
8
24. בנוסף טוענות כי הבן השפיע על האם המנוחה השפעה בלתי הוגנת, כאשר הוא מפעיל
9 עליה מניפולציות רגשיות מסוגים שונים, ללא הרף, לפיה הוא זקוק לכסף והדבר משפיע
10 עד מאוד על מצב רוחו. לטענתן, כך נהג אף כלפי האב המנוח ובדרך זו הוציא ממנו
11 כספים רבים.
12
- לשיטתן, הוראה בדבר נישולן מהעזבון (למעט 10 ש"ח) בצוואה לה הוא טוען אף היא
13 מלמדת על כך שמדובר בהשפעה בלתי הוגנת.
14
- עוד מצביעות על הסבריו המשתנים של האב באשר לסיבת ההוראה: פעם על מנת לפצותו
15 על כך שהנגריה לא היתה רווחית כפי שציפו (כאשר בעבר עבד כעמיל מכס והשתכר יותר),
16 ופעם על מנת להוקיר לו תודה על פועלו.
17
- לשיטתן, משעה שהוכיחו מעורבותו בעריכת הצוואה, קמה חזקה בדבר השפעה בלתי
18 הוגנת, וכעת מועבר אליו הנטל להוכיח העדרה.
19
25. בנוסף טוענות כי הבן הטעה את המנוחה לגבי תוכן צוואת 2009, הן לאור עדות עוה"ד
20 עורכת הצוואה לפיה היא הקריאה למנוחה את הצוואה (להבדיל מהמצב הרצוי בו
21 המצווה קורא הצוואה בכוחות עצמו), ואף לאור עדות הרופאה לפיה אינה זוכרת
22 במדויק דברי המנוחה לגבי רצונה.
23
26. עוד טוענות הבנות כי המנוחה כלל לא היתה מעוניינת בהוראות צוואת 2009, כפי שניתן
24 היה ללמוד מדברים שאמרה להן.
25

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

- 1 הבנות מסבירות כי לא עשו דבר בעניין זה הואיל וידעו כי נוכח הצוואה המשותפת משנת
2 1997 לפינה לא ניתן לשנות דבר ללא הסכמת שני ההורים, והרי שבהעדר הסכמת האב
3 (ואף בהעדר אפשרות לקבל הסכמתו בהיותו חסוי), היה ברור להן כי הדבר חסר
4 משמעות.
- 5 עמדתן זו קיבלה משנה תוקף בעת הדיון אשר לאחריו הגיעו להסכם הפשרה, לפיה צוואת
6 1997 היא הצוואה היחידה התקפה.
- 7 27. בנוסף טוענות כי נוכח הוראות הסכם הפשרה אין כל מקום לקבל טענות הבן, הואיל
8 והצהיר מפורשות כי צוואת 1997 היא הצוואה התקפה היחידה.
- 9 לשיטתן הדברים מקבלים משנה תוקף כאשר הבן הודיע בדיון קודם כי ייתכן ואימו
10 תרצה לשנות את הוראות הצוואה, ואף על פי כן חתם על ההסכם.
- 11 8. עוד מציינות הבנות כי הבן פועל באופן סדרתי על מנת לנשל הוריו מנכסיהם. כך, למשל
12 בעניין הנגריה עת ניסה להחתים את אביו על מסמך לפיו מעביר לו זכויותיו בנגריה כאשר
13 האב היה חסוי והבן ידע זאת.
- 14 29. נוכח האמור סבורות כי יש לקיים צוואת 1997 ולדחות הבקשה בעניין צוואת 2009.
- 15 30. בשולי סיכומיהן מוסיפות טענה לפיה בתקופת בירור ההליך המשפטי נשאו לבדן
16 בהוצאות אחזקת הבית ועל כן מבקשות לקבל החזר כספי בגין הוצאות אלה. טענה
17 אחרונה זו אינה נמצאת בכתבי הטענות, היא הרחבת חזית אסורה ואין מקום לדון בה.
- 18 **עיקרי טענות הבן בכתבי הטענות ובסיכומים:**
- 19 31. הבן טוען כי יש לקיים צוואת 2009 בהיותה הצוואה האחרונה, המשקפת נכונה רצון
20 המנוחה. הצוואה נערכה לאחר שרופאה פסיכיאטרית בדקה את המנוחה, התרשמה
21 מצלילותה, ורק לאחר מכן חתמה המנוחה על הצוואה, כאשר הוא נמצא בחדר נפרד.
- 22 לשיטתו, לא מעורבות בעריכת הצוואה היתה כאן, ואף לא השפעה בלתי הוגנת, כי אם
23 צרות עין של אחיותיו בכך שהאם בחרה להעביר לו את כלל עזבונו.
- 24 המנוחה היתה עצמאית לחלוטין, לא תלויה בו, ועמדה בקשר טוב וחופשי גם עם בנותיה.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

32. באשר לצוואת 1997, לשיטתו אין מדובר בצוואה הדדית אלא בצוואה משותפת לכל
היותר. אין בה כל אלמנט של הענקת רכוש מצד אחד למשנהו לאחר פטירתו, נעדר קיומו
של אינטרס ההסתמכות, אין כל חיובים שלובים ואין הסדרים התלויים זה בזה.
- עוד טען כי אין כל תוקף לסעיף 6 לפיו כל שינוי ייעשה בהסכמת שני המצווים, זאת נוכח
הוראת סעיף 7 לפיה ניתן לבצע שינוי באמצעות צוואה בכתב שתאומת על ידי שני עדים.
- הואיל ומדובר בצוואה שנעשתה לפני תיקון מס' 12 לחוק הירושה, לא חלות עליה
המגבלות הקבועות בהוראת סעיף 8 לחוק הירושה.
- בצוואה זו אין כל הוראה המגבילה את כוחו של בן הזוג שנותר החיים לשנות הוראותיה.
עוד טוען כי אף לו היתה הוראה שכזו, היתה היא מבוטלת נוכח הוראות סעיף 27 (ב)
לחוק הירושה, לפיו בוראת צוואה השוללת או מגבילה את זכות המצווה לשנות את
הצוואה או לבטלה, בטלה.
33. בנוסף מעלה טענות לגבי שתי הצוואות ההדדיות משנת 2007 (אשר נעשו כאשר המנוח
היה חסוי ואיש מן הצדדים אינו טוען לקיומן), מהן מבקש ללמוד רצונם העקרוני של
המנוחים לשנות את צוואת 1997.
34. באשר לטענות אחיותיו בעניין צוואת 2009, טוען כי לא היה מעורב בעריכתה למעט
הזמנת עוה"ד לבקשת האם. את שכה"ט שילמה לה האם בעצמה. במצב דברים זה, אין
גם יסוד לטענה בדבר העברת נטל ההוכחה בעניין השפעה בלתי הוגנת.
- בנוסף, לא הוכחו אף אחד מן היסודות שנקבעו בפסיקה: המנוחה היתה עצמאית,
הסתייעה בכלל ילדיה רק בפעולות פיסיות, עמדה בקשר טוב גם עם בנותיה ונסיבות
עריכת הצוואה היו כאלה ששיקפו באופן מלא את רצונה.
35. עוד טוען כי הבנות ידעו היטב אודות צוואת 2009 ובחרו שלא להציג טיעוניהן בעניין זה
בבית המשפט מטעמים טאקטיים השמורים עימן. לפיכך, אין יכולות עוד להישמע
בטענה כי לא אמר דבר אודות צוואת 2009.
36. בנוסף טוען כי קיים הגיון רב בצוואה הואיל ומצבו הכלכלי היה בכי רע, דבר שהיה ידוע
גם לאחיותיו וגם להוריו המנוחים. למעשה האחיות אינן מעוניינות אלא בקבלת נתח מן

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

- 1 הרכוש. גם כאשר טענו כי יש צורך למנות לאם אפוטר', עשו זאת בטענה כי רצונן לשמור
- 2 על "הבטחון הכלכלי" של האם ובכך לקדם את האינטרסים שלהן עצמן.
- 3 37. הבן מוסיף ומדגיש כי אין ספק שאימו המנוחה היתה צלולה לחלוטין.
- 4 38. נוכח האמור לעיל, מבקש לדחות הבקשה לגבי צוואת 1997 וליתן צו לקיום צוואת 2009.
- 5

גדר המחלוקת

- 7 39. השאלה הראשונה היא האם ניתן לשנות הוראות צוואת 1997. במסגרת זו יש להכריע
- 8 בשאלה האם בצוואה הדדית עסקינן ומה הוראותיה לגבי האפשרות לשנותה. אם יימצא
- 9 כי מדובר בצוואה שלא ניתן לשנותה אלא בהסכמת שני המצווים, הרי שבהעדר הסכמת
- 10 המנוח צוואת 2009 בטלה מדעיקרא ובכך נסתיים העניין. אם יימצא כי מדובר בצוואה
- 11 שכן ניתן לשנותה, כי אז יש לבחון שאלת תקפה של צוואת 2009.
- 12 40. במקרה זה השאלה השניה היא מה דינה של צוואת 2009. במסגרת זו, יש לבחון הטענות
- 13 בדבר ויתור הבן על האמור בה נוכח הסכם הפשרה, לבחון הטענות בדבר מעורבות הבן
- 14 בעריכת הצוואה, ולבחון הטענות בדבר השפעה בלתי הוגנת על האם, הטעייתה ורצונה
- 15 הסותר.

שאלה ראשונה: מה דינה של צוואת 1997?

- 17 41. בשל חשיבות הדברים יובא נוסח הצוואה במלואה:

צוואה

19 "הואיל ואין אי יודע עם פקודתו ומאחר וברצוננו לערוך צוואה בה נביע את רצוננו האחרון
20 ונורה את שיעשה ברכושינו לאחר אריכות ימינו ושנות חיינו:

21 לפיכך אנו הח"מ כ' מ' בעל ת.ז. 000000000 כ' י' בעלת ת.ז. 111111111

22 הגרים ברחוב ש' צ' 0/0 ב', עורכים בזה מרצוננו החופשי בלא כפייה ואונס, בליל הכרח
23 והשפעה כלשהי את צוואתנו האחרונה כדלקמן:

24 למען הסר ספקות הנני מבטלים בזה כל צוואה אחרת שנעשו על ידי בעבר ומורים כי כל
25 צוואה שעשינו אי פעם, פרט לצוואה זו בטלה ומבוטלת וחסרת כל תוקף.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'
ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'
ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'
ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

חו צוואתי האחרונה

1. העזבון ישמש בראש ובראשונה להוצאות קבוריני, הלוויתנו.
2. הננו מצווה כי הבית אשר ברחוב ש' צ' ס/ו ב' בגוש 0000 חלקה 000 בא' תעבור בשלמותה לבתנו י' מ' בעלת ת.ז. 44444444.
3. לבנו – כ'. בעל ת.ז. 010101010 יקבל את המבנה של הנגריה אשר בא.ת. בא' בגוש 0000 חלקה 00 בשלמותו.
4. לבתנו ש' כ' בעלת ת.ז. 020202020 תקבל מבנק א סך של 150,000 ₪.
5. לבתנו א' ק' בעלת ת.ז. 030303030 תקבל מבנק א סך - 150,000 ₪.
6. למען הסר ספק הנני מורה כי עד יום מותי ישמשו כל רכושי ונכסי לצרכי הפרטיים לפי שיקול דעתי המוחלט והבלעדי ותהא לי הזכות לעשות בהם, במגבלות הדין כרצוני וכהבנתי.
- * כל שינוי בצוואה הנ"ל יעשה בהסכמת שני המורשים בלבד.

י' כ'

א' כ'

7. הנני מורה כי צוואתי זו תעמוד בתוקפה כל עוד לא תבוטל על ידי באמצעות מסמך בכתב חתום על ידי ושני עדים.

8. הנני ממנה בזה את עו"ד שבתאי דרך כמנהל עזבוני וכמבצע צוואתי.

ולראיה באתי על החתום :

10 ינואר 1997 א' כ' י' כ'

אישור העדים

אנו הח"מ: , עו"ד י' ש'

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

מאשרים בזה בחתימות ידינו כי המצווים, כ' מ' וכ' י' שזוהו על ידינו עפ"י תעודות זהות
00000000 ו- 11111111 חתמו בפנינו ובמעמד שנינו על צוואה זו כשהם במחשבה צלולה
ובדעה מיושבת ולאחר שתוכן צוואה הוקרא בפניהם והם אשרו בפה מלא כי הבינו את כל
האמור בה וכי הם חותמים עליה מרצונם הטוב והחופשי וללא כל אונס וכפייה.

כמו כן הננו מצהירים בזה כי אנו אנשים בגירים ואנו מקיימים בזה את חתימתם של המצווים
על צוואה זו מתוך הבנה ועניין ובהכרה מלאה וכי אין לאף אחד מאיתנו כל אינטרס אישי
בצוואה זו.

ולראיה באנו על החתום היום 10 ינואר 1997

יצוין כי מדובר בצוואה המודפסת במכונת כתיבה ובכל מקרה צוואה אשר נערכה על
בסיס מסמך סטנדרטי שעליו הוספו הפרטים הנדרשים לאותו עניין, כנהוג וכמקובל.

42. צוואה הדדית – המסגרת הנורמטיבית

הצוואה שלפנינו נערכה בשנת 1997, היינו טרם תיקון מס' 12 לחוק הירושה (מיום
19.7.05) הקובע הגבלה על החופש לשנות הוראה בצוואה הדדית. עד לאותו מועד, בהעדר
עיגון חקיקתי להכרה בצוואות הדדיות, התחבטו בתי המשפט רבות בשאלה האם ראוי
להכיר בתוקפן המחייב, בעיקר בשל המתח שהן מעוררות בין עקרון חופש הציווי שהוא
עקרון על בדיני הירושה לבין הרצון להגן על אינטרס ההסתמכות של המורישים.

בע"א 4402/98 י' מ' נגריה ס' א' פד"י נג (5) 703 קבע בית המשפט העליון:

**'צוואה משותפת היא הדדית כאשר ההסדרים שקבע אחד מהמצווים
מבוססים על ההסדרים שקבע המצווה השני ולא היו נערכים ללא הסדרים
אלה'**

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

בבע"מ 4282/03 ל' נגריה פ' (פורסם בנבו, ניתן ביום 21.6.05) חזר בית המשפט העליון

(כב' השופט טירקל) על האמור לעיל והרחיב :

" החלתן של הוראות חוק הירושה על צוואה משותפת ועל צוואה חדדית מעוררת קשיים משום שלכאורה מקצת ההוראות אינן מתיישבות עם צוואות כאלה...

בתי המשפט התגברו על קשיים אלה, בדרך כלל, בלי להכריע בשאלות העקרוניות, מתוך בחינתו של כל מקרה ומקרה לפי נסיבותיו...

שאלה נכבדה נוספת שגם הדיון בה יש בו כדי לתרום לפרשנות הצוואות שלפנינו, היא אם יש להגן על אינטרס ההסתמכות ההדדית של המצווים בצוואה משותפת וחדדית...

השאלה אם יש להגן על אינטרס ההסתמכות נדונה גם בוועדה לתיקון חוק הירושה שבראשותי ובסיכומי של הדיון הוחלט לאפשר עריכה של צוואות חדדיות בין בני זוג ולהגן על אינטרס ההסתמכות על ידי קביעת הוראה שהמצווה שנתר בחיים לא יהיה רשאי לבטל את צוואתו, אלא באישורו של בית המשפט.

לפיכך מפרשים צוואה שאיננה משותפת וחדדית על פי אומד דעתו של המצווה לבדו (סעיף 54א) לחוק הירושה), כשהיא עומדת לבדה ובפני עצמה; ועל אומד דעת זה ניתן ללמוד מתוך לשונו של המצווה ומתוך נסיבות עריכתה של הצוואה (ראו דעת המיעוט שלי בע"א 9200/99 ח' נגריה ה', פ"ד נו(3) 801, 810 - 816).

אולם, בפרשנותה של צוואה משותפת וחדדית שאני. כאן באים אנו לאמוד את דעתם המשותפת של שני המצווים כאילו הם אחד. כאן באים אנו ללמוד על כוונתם של המצווים דווקא מתוך הדמיון ומתוך השוני שבהוראותיהם מתוך הזיקה והתלות שבין הצוואות – אם נעשו בשני מסמכים נפרדים – ומתוך תשומת לב לאינטרס ההסתמכות.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

כאן מבקשים אנו לשחזר, על דרך של פירוש, את התכנית המשותפת שעמדה
ביסוד הצוואה המשותפת וההדדית, את מטרותיהם המשותפות של המצווים
ואת הרצונות של כל אחד ואחד מהם כפי שהתמזגו לרצון אחד. על כך אומר
הנשיא א' ברק:

"לדעתי, קיים בצוואה המשותפת וההדדית אינטרס הסתמכות ברור. על פי
עצם ההגדרה של ההדדיות, ההוראות של המצווה האחד נקבעות על יסוד
הוראותיו של המצווה האחר. הוראותיו של האחד הן התמורה להוראותיו של
האחר. על כן בצוואה משותפת והדדית יש להתחשב – שעה שמפרשים את
הוראות הצוואה – באומד הדעת המשותף של המצווים כולם. מבחינה זו דומה
צוואה משותפת והדדית לחוזה יותר משהיא דומה לצוואה" (ברק, בעמ' 73.
וראו גם דברי הנשיא א' ברק בע"א 490/99 הקדש מנחם ובלומה אטינגר נגריה
אבן טוב ואח', פ"ד נו(5) 145, 156).

(ההדגשות הן שלי, ע.א.).

בעניין פרשנותה של צוואה קובע סעיף 54 לחוק הירושה, תשכ"ה – 1965 :

(א) מפרשים צוואה לפי אומד דעתו של המצווה כפי שהיא משתמעת מתוך
הצוואה, ובמידה שאינה משתמעת מתוכה – כפי שהיא משתמעת מתוך
הנסיבות.

(ב) צוואה הניתנת לפירושים שונים, הפירוש המקיים אותה עדיף על פירוש שלפיו
היא בטלה.

(ג) צוואה יכול שתהיה בלשון מתנה, מחילה או הודאה או בכל לשון אחרת"
לאור האמור לעיל, יש לבחון הצוואה שלפנינו תחילה על פי לשונה ובהמשך על פי כוונת
המנוחים, לרבות אינטרס ההסתמכות.

43. לשון הצוואה שלפנינו מאפשרת לשמוע את שני המנוחים מדברים יחדיו, בקול אחד
ממש. הצוואה המשותפת מנוסחת בלשון רבים והם קובעים בה מפורשות הן את חלוקת
הנכסים לכל אחד מהילדים והן את השימוש שיעשה בנכסיהם בעודם בחיים.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

1

2

הוראת סעיף 6 לצוואה קובעת:

3

"למען הסר ספק הנני מורה כי עד יום מותי ישמשו כל רכושי ונכסי לצרכי הפרטיים לפי

4

שיקול דעתי המוחלט והבלעדי ותהא לי הזכות לעשות בהם, במגבלות הדין כרצוני

5

וכהבנתי

6

כל שינוי בצוואה הנ"ל יעשה בהסכמת שני המורשים בלבד"

7

8

9

הנני מורה כי צוואתי זו תעמוד בתוקפה כל עוד לא תבוטל על ידי באמצעות מסמך בכתב

10

חתום על ידי ושני עדים".

11

ניכר בהדפסת הצוואה כי מדובר בפסקה שהתווספה באופן מיוחד לטקסט הקבוע

12

והמובנה.

13

המנוחים טרחו להדגיש בקו תחתי את ההוראה לפיה "כל שינוי ייעשה בהסכמת שני

14

המורשים בלבד" ואף לחתום לצידה. ויודגש, אין מדובר בחתימה סטנדרטית בראשי

15

תיבות בשולי העמוד, כי אם בחתימות מלאות הצמודות לאותה הוראה.

16

הוראת סעיף 7 לצוואה קובעת:

17

"הנני מורה כי צוואתי זו תעמוד בתוקפה כל עוד לא תבוטל על ידי באמצעות מסמך בכתב

18

חתום על ידי ושני עדים"

19

ניכר בהדפסת הצוואה כי מדובר בפסקה הנמצאת בנוסח הסטנדרטי.

20

ספק אם המנוחים שתו ליבם להוראה זו, אך גם אם כן, פשיטא כי כוונתם היתה כי סעיף

21

7 קובע את אופן שינוי הצוואה ככל שקיימת הסכמת שניהם לשינוי כלשהוא.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

1 לשון אחר, קריאת שני הסעיפים גם יחד מאפשרת שמיעת קולם הרם והצלול של שני
2 המנוחים האומר: איש מאיתנו אינו רשאי לשנות את הצוואה, אלא בהסכמת רעהו; ככל
3 ששנינו נסכים לשינוי כלשהוא, השינוי ייעשה במסמך בכתב (היינו צוואה אחרת).

4 **44. באשר למבחן ההסתמכות**, הדבר נלמד מתוך הצוואה עצמה: בסעיפים 2 – 5 קובעים
5 המנוחים מהו הנכס שיירש כל אחד מהילדים, תוך הדגשה כי הנכסים יועברו בשלמותם:
6 הנגריה בשלמותה לבן והבית בשלמותו לבת מ'. בסעיף 6 קובעים המנוחים כי נכסיהם
7 ישמשו תחילה כל אחד מהם. יש להניח כי כוונתם היתה שיוכלו להשתמש בנכסים
8 הנזילים לצרכיהם השוטפים, אך אחד מהם לא יוכל לעשות שימוש כלשהוא בנכסים
9 השלמים, על מנת שניתן יהיה להוריש אותם בשלמותם לילדיהם. נמצא, איפוא כי
10 ההסתמכות כפולה היא: הן בכך שמהלך החיים המשותפים איש מהצדדים לא יעשה
11 שימוש בנכסים המיועדים ליורשים, והן בעצם הידיעה שכל אחד מהילדים המשותפים
12 יקבלו כל אחד את הנכס המיועד לו, בשלמותו.

13 אינטרס משותף זה, שהוא לגיטימי ואף בסיסי, היה רצונם המשותף של המנוחים ומטעם
14 זה בחרו לנסח צוואתם כפי שבחרו. אלמלא קביעה זו, עלול היה להיווצר מצב בו עם
15 פטירת האב מקבלים הילדים מחצית הנכסים ועם פטירת האם כלל לא ברור מה היו
16 מקבלים. הדרך היחידה להבטיח רצונם המשותף להוריש לילדיהם נכסים שלמים היתה
17 באמצעות צוואה הדדית זו.

18
19 **45. נמצא, איפוא, כי מדובר בצוואה משותפת והדדית אשר לא ניתן לשנותה אלא בהסכמת**
20 **שני המצווים.** משכך פני הדברים, הואיל והמנוח מעולם לא נתן הסכמתו לשינוי הצוואה
21 על ידי המנוחה בשנת 2009, תקופה בה ממילא היה חסוי (שכן הצו בעניין זה ניתן עוד
22 ביום 12.11.2003) אין כל תוקף לשינוי חד צדדי של הצוואה על ידי המנוחה.

23 עקרונית, ניתן היה לסיים פסק הדין בנקודה זו, ליתן תוקף לצוואת 1997 ולדחות הבקשה
24 בעניין צוואת 2009. עם זאת, נוכח הטענות החלופיות הרבות שעלו בעניין זה, מצאתי
25 לנכון לדון גם בטענות אלה, כפי שיפורט להלן.

26

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 נ' כ' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 נ' כ' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

שאלה שניה: מה דינה של צוואת צוואת 2009 ?

46. טרם בחינת הדברים, ראוי להביא נוסח צוואה זו כלשונה:

צוואה

הואיל ואין אדם יודע את פקודתו ויומו האחרון מתי יבוא:

והואיל וברצוני לערוך צוואה, ולהביע בה את רצוני האחרון ולתת הוראותי בדבר מה יעשה ברכושי לאחר מותי, ככלות אריכות ימי ושנותיי.

לפיכך אני הח"מ: כ' י' בעלת ת.ז. 222222222 מרח' ש' צ' 00/0 ב'.

בהיותי בדעה צלולה, ברצון טוב, חופשי וגמור, ללא אונס, איום, כפיה, השפעה בלתי הוגנת, תחבולה או תרמית, מביעה בזה את רצוני האחרון, ואת הוראותיי, בדבר מה יעשה ברכושי לאחר מותי ומצווה לאמור:

1. זוהי צוואתי האחרונה וכל צוואה אחרת שנעשתה על ידי באיזה זמן מן הזמנים, בטלה ומבוטלת בזאת לחלוטין ואין לה שום תוקף.

2. אני הח"מ כ' י' בעלת ת.ז. 222222222 מצווה בזאת, כי אחרי מותי, את כל זכויותי הרשומות ו/או לא רשומות, בדירה המצויה ש' צ' 00/0, א' בגוש 0000 חלקה 000/0 (להלן: "הדירה") תעבור בשלמותה לבני, מר כ' בעל ת.ז. 0101010101 (להלן: "היורש").

3. כמו כן הנני מצווה לבני כ', בעל ת.ז. 0101010101, את כל זכויותי הרשומות ו/או לא הרשומות במבנה המלאכה (נגריה) בשלמותו, הנמצא באזור התעשייה, רחוב העבודה 00, גוש 0000 חלקה 00 בא'.

4. כספים, פקדונות מכל סוג במטבע ישראלי ובמטבע זר המופקדים על שמי, אני מצווה לבני – כ' בעל ת.ז. 0101010101.

5. תכולת הדירה, מיטלטלין, חפצים ודברים אישיים השייכים לי ושנמצאים בדירה, אני מצווה לבני-כ' בעל ת.ז. 0101010101..

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 נ' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 נ' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

6. כל אדם אשר הינו יורשי על פי הוראות החוק ואשר לא צויתי לו מאומה בצוואתי זו, יהיה זכאי לקבל מעיזבוני סכום של 10- נ"ח (עשרה) אם יבקש זאת. והם ילדיי: י' מ' (ת.ז. 020202020), כ' ש' (ת.ז. 030303030), ק' א' (ת.ז. 040404040).

7. ואולם, אני מדגישה במפורש כי היורש יהיה זכאי לרכושי רק לאחר אריכות ימיו של בעלי, כ' מ', ת.ז. 00000000 ובמשך כל ימי חייו זכאי הוא להתגורר בדירת המגורים ללא תשלום תמורה כלשהיא.

8. כל הדברים הכתובים בצוואה זו באים לבטא את רצוני האחרון, לגבי מה יעשה ברכושי אחר מותי.

9. כל הכתוב בצוואה זו נכתב בידיעה צלולה, לאחר שיקול דעת זהיר ומרובה, והוא מבטא את רצוני האחרון.

10. נהנה מצוואתי זאת יקבל הכול בתור מתנה גמורה ושלמה לאחר מותי.

11. צוואה זו נערכה ב- 5 עותקים שדינם כאחד.

ולראיה באתי על החתום בא' ב- יום ראשון 18 ינואר 2009

כ' י', המצווה

אנו הח"מ:

1. אאא, עו"ד ת.ז. 307028738.

2. בכב, עו"ד ת.ז. 307028746.

אנו הח"מ אאא, עו"ד, ובכב, עו"ד, בהיותנו מעל גיל 18 שנה, מצהירים בזה כי אין בינינו לבין גב' כ' י' כל קירבת משפחה, ואין לנו כל טובת הנאה בעיזבונה.

מאשרים בזאת כי המצווה, גב' כ' י' בעלת ת.ז. 22222222 הצהירה בפנינו, כי זוהי צוואתה האחרונה וחתמה עליה, כאשר ההצהרה והחתימה נעשתה בפנינו כשאני והמצווה במעמד אחד באותו זמן, ואנו באותו מעמד מאשרים בחתימת ידינו כאן שהמצווה הצהירה וחתמה כאמור.

ולראיה באנו על החתום באשדוד ב- יום ראשון 18 ינואר 2009

בכב, עו"ד

אאא, עו"ד

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

1 מדובר בצוואה לפיה האם המנוחה מנשלת את שלוש בנותיה מכלל עזבונה (למעט 10 ₪
2 מבישים) ומורשה אותו, במלואו, לבן. האם יש מקום ליתן תוקף לצוואה זו? נבדוק.

3 **האם יש ליתן תוקף לצוואת 2009 חרף הסכם הפשרה?**

4 47. כפי שצויין לעיל, ביום 23.7.13 הגישו הצדדים **הסכם** (במסגרת ת"ע 12-04-26821 ות"ע
5 12-04-26791 שעניינם בקשת הבן ליתן צו לקיום הצוואה ההדדית לגבי חלקו של האב
6 וההתנגדות הבנות למתן צו כל עוד האם בחיים), בו נקבעו העקרונות הבאים:

7 בסעיף 2 נקבע כי העזבון כולל את הנגריה, את דירת המגורים, את החשבון בבנק לאומי
8 ואת החשבון בבנק איגוד;

9 בסעיף 3 נקבע: "הצדדים מצהירים כי הצוואה המשותפת מיום 10.1.97 היא צוואתם
10 המשותפת התקפה היחידה של המנוח ושל האשה";

11 בסעיף 4 נקבע: "עוד מוסכם כי לגבי יתרת העזבון אשר איננה נזכרת בשום אופן ספציפי
12 בצוואה... הפרשנות המקובלת עליהם של צוואת הוריהם היא כי כוונת המנוח והאם
13 תבדל"א מלכתחילה היתה כי חלק זה בעזבונם יחולק רק אחרי אחרית ימיהם של שני
14 המצווים יחד... בחלקים שווים בין ילדיהם"

15 בסעיף 5 הוסכם כי יינתן צו לקיום צוואת המנוח וכן צו ירושה לגבי הנכסים מוסכם
16 שאינם נזכרים בצוואה;

17 בסעיף 6 הוסכם כי כל עוד האם בחיים לא יפעלו למימוש הצוואה למעט רישום הנגריה
18 במלואה בבעלות הבן; ושימוש בכספים שבבנק לרווחתה של האם;

19 בסעיף 7 נקבע כי הבן לא ימכור זכויותיו בנגריה ולא ישעבדן אלא כדי מחצית;

20 בסעיף 8 נקבע כי הצדדים ינהגו איש ברעהו כבוד דרך ארץ, כמצופה מאחים.

21 בסעיף 9 נקבע כי ההסכם מסיים כלל המחלוקות בין הילדים והם מוותרים על טענות
22 הדדיות ועל טענות כלפי העזבון.

23

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

48. הבנות טוענות כי **סעיף 3 להסכם** מלמד על הסכמת הבן לכך שזוהי הצוואה היחידה ואין בלתה, בעוד הבן טוען כי הסכמה זו מתייחסת רק לצוואה המשותפת. בעניין שלפנינו, נראה כי הוראות ההסכם מדברות בעד עצמן, *בקבען* :

"הצדדים מצהירים כי הצוואה המשותפת מיום 10.1.97 היא צוואתם המשותפת התקפה היחידה של המנוח ושל האשה".

הסכמה זו מגלמת בתוכה את ההנחה שצוואת 2009 אינה עומדת עוד על הפרק. הנחה זו מקבלת משנה תוקף דווקא משום שעניין זה הועלה על ידי הבן עצמו בדיון מיום 2.1.13 בת"ע 12-01-26791 ובת"ע 12-04-26821 (עמ' 3 ש' 1-3), אשר קדם לאותו הסכם, בו הבן אמר מפורשות את הדברים הבאים :

"עכשיו יש רק את הצוואה של אבא ואין עדיין את הצוואה של אמא. נכון שהצוואה משותפת וכתוב בה שאי אפשר לשנות אותה אלא אם יש הסכמה של הצדדים וכל הצוואה נעשתה לפני התיקון לחוק לגבי צוואה הדדית. יכול להיות שאמא תרצה לשנות את הצוואה"

הבן לא אמר לאחיותיו או לבית המשפט כי יש בידו צוואה אחרת, למרות שהיתה בידיו, אלא השתמש בלשון מעורפלת. העובדה ששישה חדשים לאחר הדיון החליט לחתום על הסכם בו נקבע מפורשות כי צוואת 1997 היא הצוואה התקפה של אביו המנוח ושל אימו, משמעותה ויתור על טענה בדבר תקפה של כל צוואה אחרת. על דרך ההשאלה, ניתן לומר כי מדובר בהסדר שלילי ולא בלאקונה.

כאשר נשאל הבן בחקירתו הנגדית, מדוע לא ציין בדיון מפורשת כי מחזיק בידיו צוואת משנת 2009 ויש בדעתו לעתור לקיומה, ניסה לטעון בתחילה כי אימו המנוחה הורתה לא שלא לחשוף בפני אחיותיו דבר קיומה של צוואה זו, אך לבסוף הודה שידע כי הדבר עלול לעורר כעס אצל אחיותיו אך היה זקוק להן על מנת שיסייעו בטיפול באם המנוחה. אילו ידעו עמדתו, כלשונו: *"אני לא בטוח שהן היו מסתכלות אפילו לכיוון שלה"* כלשונו (עמ' 59 ש' 17-18). לשון אחר, הבן העדיף להכמין עמדתו לגבי צוואת 2009 בה נושלו אחיותיו מעזבון האם, על מנת שימשיכו לטפל בה.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

1 כאשר נשאלו הבנות על עניין זה בחקירתן הנגדית, הודו כי ידעו אודות נסיונו של האח
2 להחתים את האם על צוואה נוספת (כפי שיפורט בהמשך), והביעו כלפי האח מורת רוחן
3 לגבי עניין זה מהרגע הראשון. מטעם זה, כאשר הגיעו לחתימת ההסכם היה ברור לכל כי
4 אינו עומד עוד על טענתו בעניין אותה צוואה, אלא מודה כי הצוואה המשותפת היא
5 הצוואה היחידה.

6

7 לשון אחר, עמדתו זו של הבן, בהסכם משנת 2013, לפיה הצוואה התקפה היחידה היא
8 צוואת 1997 כאשר צוואת 2009 מונחת בכיסו משך כארבע שנים, כמוה **כהודאת בעל דין**
9 בכך שאין כל תוקף לצוואת 2009. זאת, דווקא בשל העובדה שעמדתו הקודמת היתה כי
10 האם יכולה לשנות הוראותיה לגבי עזבונה.

11

12 זאת ועוד, הלכה פסוקה היא לפנינו כי בכל הנוגע לקיום הסכמים, חלה חובת תום הלב,
13 המגלמת בתוכה גם את **דיני המניעות וההשתק**, אשר לפיהם כאשר אדם מוסר לחברו
14 מידע או עמדה עליו מסתמך אותו חבר ומשנה מצבו לרעה, יהא אותו אדם מנוע ומושתק
15 לטעון או לפעול כנגד המידע או העמדה אותם מסר.

16 ר' בג"צ 518/07 פלונית נגריה בית הדין הרבני הגדול (פורסם בנבו).

17 בחינת עמדתו של הבן בכלים אלה, מובילה למסקנה כי כאשר גרם לסובבים אותו לחשוב
18 שגם הוא מודה בכך שאין כל תוקף לצוואת 2009, מנוע ומושתק הוא מלטעון אחרת,
19 ובמה דברים אמורים?

20 בסיכומיו טען הבן כי נוכח העובדה שהבנות ידעו אודות הנסיון להחתים את האם על
21 צוואה נוספת, היה עליהן לפעול על מנת לשנות מצב דברים זה בעוד אימן בחיים ולא
22 להמתין עד פטירתה.

23 ואולם, כאשר הבנות יודעות כי הבן ניסה להחתים את האם על צוואה נוספת בשנת 2009
24 ואף על פי כן במסגרת ההסכם משנת 2013 נקבע כי הצוואה התקפה היחידה היא זו
25 שנערכה בשנת 1997, המשמעות היא כי הבן מודה בכך שאין עוד תוקף לאותה צוואה

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

1 משנת 2009. הבנות הסתמכו על עמדתו זו ואף שינו מצבן לרעה בכך שלא פעלו על מנת
2 להבהיר כי אין תוקף לצוואת 2009. במצב דברים זה, מנוע הבן מלטעון לקיום הצוואה
3 משנת 2009, כאשר הוא זה שויתר עליה.

4 51. לכאורה, גם בנקודה זו ניתן היה לסיים פסק הדין, את בשל כובד הטענות בעניין מעורבות
5 הבן בעריכת הצוואה ובעניין השפעה בלתי הוגנת, מצאתי לנכון לדון גם בעניין זה.

6

7

8 האם הבן נטל חלק בעריכת צוואת 2009?

9 52. סעיף 35 לחוק הירושה, תשכ"ח – 1954 קובע:

10 "הוראת צוואה, פרט לצוואה בעל-פה, המזכה את מי שערך אותה או

11 היה עד לעשייתה או לקח באופן אחר חלק בעריכתה, והוראת צוואה

12 המזכה בן-זוגו של אחד מאלה – בטלה".

13 (ההדגשות הן שלי, ע.א.).

14 הוראת זו היא קשה ומרחיקת לכת, ולפיכך נפסק כי יש לפרשה באופן דווקני. ר' ע"א

15 707/76 צ' נגריה ג', לב (3) 548; ע"א 99/86 ז' נגריה ז', מ (3) 105; ע"א 851/79 ב' נגריה ב',

16 לה (3) 101.

17 המבחן שנקבע לסעיף זה מתייחס למידת המעורבות ואופייה, כאשר ככל שמעורבות

18 ופעילות הנהנה עמוקה יותר, תגדל נטיית ביהמ"ש לפסול את הצוואה גם אם מעורבות זו

19 התבצעה בשלבים שקדמו לעריכת הצוואה גופה (ע"א 5869/03 ח' נגריה ג' תק-על 2004

20 (4), 154; ע"א 6496/98 ב' נגריה ב', נד (1) 19). בעניין זה נקבע כי הצטברות של אירועים

21 וזיקות עשויה ליצור מעורבות פסולה, אף אם בכל אחד מן האירועים והזיקות כשלעצמו

22 אין כדי להוות מעורבות פסולה בעריכת הצוואה.

23

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

53. **בעניין שלפנינו**, יש לבחון, בין השאר, מועד הטיפול בצוואת 2009 בשים לב לשאר
ההליכים המשפטיים בין הצדדים, לבחון יצירת הקשר עם עוה"ד שערכה את הצוואה,
לבחון יצירת הקשר עם הרופאה שבדקה את המנוחה, ואף לבחון שאלת הנוכחות בעת
עריכת הצוואה עצמה. להלן ייבחנו שאלות אלה כסדרן.

5

54. **באשר למועד תחילת הטיפול בצוואת 2009:**

אין חולק כי בדיקת הרופאה הפסיכיאטרית נעשתה ביום 18.12.08, היינו ארבעה ימים
בלבד לאחר תום הדיון בבקשה לביטול מינוי האפוסטרופסות על האב המנוח, בה ציינה
הבת מ' כי יש לשקול הצורך במינוי אפוטר' גם לאם. כאשר נשאל הבן מדוע כה מיהר
להסדיר את הדבר, ארבעה ימים בלבד לאחר הדיון הקודם השיב (עמ' 55 ש' 10):

11 **"אם היו לך אחיות כמו האחיות שלי היית עושה את זה תוך חצי שעה ולא שעה".**

הנה כי כן, מודה הבן עצמו בכך שמיהר עד מאוד לערוך הצוואה, ככל הנראה מפני שידע
כי בתוך ימים ספורים עשויה מי מאחיותיו לעתור בבקשה למנות אפוטר' לאם, ואז לא
תהיה עוד כשירה לחתום על צוואה לפיה מורשה לו כלל רכושה.

15

55. **באשר להזמנת הרופאה הפסיכיאטרית הרופאה מיור לשם בדיקת האם:**

הבן ניסה לטעון בתצהירו מיום 22.7.14 (ס 31-33) שצורך להתנגדות, כי הדבר היחיד
שעשה הוא פניה לעו"ד אאא לבקשת אימו. כאשר הגיעה עוה"ד לבית אימו שוחחה עימה
בפרטיות ואז הסבירה לה כי מעדיפה לקבל חו"ד רופא. המנוחה היא שפנתה לבן
וביקשה ממנו לדאוג לכך. בעקבות פנייתה זו נעשתה פניה להרופאה וזו הגיעה כדי לבדוק
אותה בביתה (סעיפים 29-31 לתצהיר עדותו הראשית).

22 **ואולם, עדותה של עו"ד אאא בעניין זה שונה היא:** חרף האמור בתצהיר עדותה
הראשית, בחקירתה הנגדית הודתה עוה"ד כי למעשה כבר כאשר הבן אמר לה טלפונית
שאימו אינה ניידת ביקשה לראות תעודת רופא. היא אמרה דברים אלה גם למנוחה אך
בוודאות לבן (עמ' 67 ש' 23-25);

25

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

1 הרופאה עצמה העידה כי הוא שביקש ממנה להגיע לבית אימו (עמ' 63 ש' 16) ואף תיאם
2 הבדיקה עבורה (עמ' 64 ש' 6) ;

3 ועוד העידה כי הבן הוא שמסר לה מסמכים הרפואיים של האם (עמ' 63 ש' 10-11).

4 **מדוע העיד הבן כפי שהעיד?** מדוע ניסה לטעון כי אימו היא שהזמינה את הרופאה לאחר
5 ביקור עורכת הדין, בעוד שהלכה למעשה הבן הוא שהזמין את הרופאה על פי הנחייתה
6 הטלפונית של עוה"ד? מדוע לא ציין בפשטות שפנה לרופאה בעצמו על פי הוראותיה
7 הטלפוניות של עוה"ד אאא? לבן הפתרונים. ככל הנראה חש שמעורבותו היתה רבה מדי
8 ועל כן ניסה לתאר תיאור המצמצם מעורבות זו.

9 **56. אשר לניהול בדיקת הרופאה הפסיכיאטרית, הובאו מספר עדויות:**

10 **הגברת אשר שימשה מטפלת על ההורים המנוחים, העידה בתצהירה מיום 23.7.15 :**

11 "זכור לי כי במהלך חורף 2008 בעודי מסייעת אחר הצהריים למנוחים בביתם,
12 הגיע במפתיע והודיע לי כי המנוחים לא יזקקו לשירות באותו היום, והוא ביקש
13 ממני לזרוק את הזבל וללכת הביתה. הסביר כי צריך להגיע רופא לבדוק את
14 האם ולכן לא יזדקקו לי....

15 מאחר והתנהגותו היתה מוזרה בעיני... ניצלתי את ההזמנות כדי לחייג לבתמי'
16 ולספר לה על הביקור המפתיע והלא מתוכנן...

17 כשהגיעה אותה רופאה האב התחיל להתנהג בצורה עצבנית ולצעוק: "זה לא
18 בסדר, זה לא בסדר" ומ' ניגשה כדי להרגיעו...

19 בימים שלאחר אירוע זה כל הזמן נהג לשאול ולתחקר אותי הכיצד קרה שהבת
20 הגיעה לדירת המנוחים "במפתיע" כדבריו, ובדיוק באותה השעה יחד עם
21 הרופאה. אלא, שמאחר ופחדתי ומתגובותי לא סיפרתי לו שאני הייתי זו
22 שהזעיקה את מ', ולמעשה הכחשתי בפניו שכך...

23 בחקירתה הנגדית נשאלה פעם נוספת על עניין זה וחזרה על אותו תיאור (עמ' 36 ש' 1-11)
24 והוסיפה (בעמ' 37 ש' 23): "אחרי ביקור הרופאה היא היתה עצבנית ודואגת הרבה".
25 עדותה זו אף קיבלה תמיכה מעדותן של הבנות, כפי שיפורט להלן.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

1

2 **הבת מ'** נשאלה האם באותו יום המטפלת הזמינה אותה לבית אימה המנוחה לאחר
3 שהרופאה היתה שם, והשיבה (עמ' 17 ש' 1-9):

4 " אני לא חושבת שהיא חשבה שזה רופאה, היא אמרה ש בא עם אישה והיא לא
5 יודעת מי זאת ואבא שלך לא רגוע שאבוא. היא לא ידעה להגיד מי זו האישה.
6 באתי ומצאתי את אבא צורח ואומר שהוא לא מסכים, המטפלת החליפה לו
7 בגדים כדי שילך לישון ואז היא הלכה הביתה ואני נשארתי עם אבא להרגיע
8 אותו. בינתיים ש' הגיעה ו היה עם הרופאה.

9 אני הייתי בחדר עם אבא הרדמתי אותו וחזרתי לסלון הרופאה התחילה
10 בבדיקה ש' בינתיים הגיעה, הרבה תשובות לא נענו ואז **הכתיב את הצוואה**.
11 אמרתי לו שאסור לו להכתיב צוואה ואסור לו להיות פה. הוא אמר לרופאה,
12 אמא התחילה לדבר ואמרה שהיא רוצה לתת לבן שלי את הבית".

13

14 ועוד העידה על האופן בו נעשתה הבדיקה ואלה מילותיה (בעמ' 15 ש' 16-18):

15 " הביא את הרופאה 4 ימים אחרי המשפט עוד לא התקררנו ולא ישבנו, לכאורה
16 כל הכבוד לו כי הוא ניסה לבדוק מה מצבה של אמא אני אומרת את זה בציניות,
17 אלא שבאותו ערב שהוא הביא אותה הוא הכתיב לה את הצוואה על ידנו וכשאני
18 ושי' התנגדנו אמרנו לו שזה לא חוקי מה שהוא עושה ואז הבודקת אמרה שהוא
19 אמר לה שכולם מסכימים ואז אמר לה: "משלמים לך, תכתבי!". אז הבנו שזה
20 לא טובתה של אמא ולא שום דבר."

21

22 **הבת ש'** הגיעה בשלב מאוחד יותר ואף היא העידה על עניין זה (בעמ' 28 ש' 7-16):

23 "הייתי אחראית על אבי אבל הסתבר שיותר מוקדם אחי הכניס בכוח את אבא
24 שלי בכוח לחדר שלו וסגר אותו ולא נתן לו לצאת. אני לא הייתי אבל שמעתי את

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

1 זה מאחותי מ'. שאלתי מה קרה והיא אמרה שסגרו את אבא והוא לא היה בריא
2 מי יודע מה, אבא התחיל לצעוק ולבכות.

3 אני באתי יותר מאוחר והוא אמר לי שאני אשאר במרפסת כי אני לא יודעת מה
4 קורה. היתה שם בחורה שלא הבינה מה קורה והיתה בלחץ על המבחן הזה שעשו
5 לה. הבחורה שואלת אותה וכמעט נתנה לה את התשובה ובסוף אמא היתה עונה
6 ונותנת לה תשובות. ואז אחי אומר לי שאם אני אחתום אני אקבל את הדירה.
7 אמרתי לו שאני אחראית על הרכוש הזה ולי אסור להיות במעמד הזה".

8 הרופאה עצמה מתארת את הסתייגות הבנות מביקורה בפעם הראשונה ולמעשה מתארת
9 ביקור נוסף בו לבדו נכח בבית, ואלה דבריה (עמ' 63 ש' 18-19):

10 "הייתי שם פעמיים, בפעם הראשונה הבנות ביטלו ועזרו לאמא כשנכנסו עם הוא
11 לא תיאם את זה עם הבנות והם מאוד כעסו על בואי. אני ביקשתי לבדוק את
12 הגברת בלי נוכחות קהל נוסף וגם מ אני זוכרת שביקשתי להתרחק, ביקשתי
13 מכולם להתרחק ובפעם הראשונה פשוט ברחתי בלי לבדוק. ראיתי שיש צעקות
14 מכל הכיוונים, הבנות כעסו על שהביא אותי.

15 בפעם השניה היא היתה לבד הביא אותי וישבתי איתה לבד. לא היה. אני לא
16 חושבת שהמטפלת היתה".

17 בהמשך התברר מהו אותו "לבד" (עמ' 64 ש' 25-28)

18 "אני הוצאתי אותה לבד למטבח ליד השולחן וממר ביקשתי שישב בסלון כי
19 רציתי לבדוק אותה לבד. המטבח והסלון מחוברים אחד לשני אבל לא אפשרתי
20 שיחה בשלישיה... המנוחה ידעה שהבן שלה נמצא שם ומקשיב לשיחה".

21 נמצא, איפוא, כי הבן הלכה למעשה פיקח מקרוב על תהליך בדיקת האם על ידי הרופאה,
22 לאור הנחיותיה המפורשות של עורכת הדין בדבר חשיבותה של בדיקה זו.

23 57. באשר לשכר טרחתה של הרופאה:

24 הבן טען בחקירתו הנגדית כי אימו היא ששילמה להרופאה שכר הטרחה עבור חוות
25 דעתה (עמ' 54 ש' 9).

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

1 ואולם, הרופאה עצמה העידה כי מדובר היה בשני ביקורים פרטיים שעלותם 1,800 ₪,
2 כאשר הבן הוא שהעביר לה התשלום (עמ' 63 ש' 2-5).

3 מדוע שיקר הבן גם בעניין זה? התשובה אינה ברורה. ניתן רק להניח כי גם בעניין זה חש
4 כי התשלום מצידו היה בגדר מעורבות יתר.

5

6

7

8

9 58. באשר לערך שניתן לייחס לחוות דעתה של הרופאה:

10 הרופאה עצמה, בתום עדותה הודתה כי עד כה ערכה שתי חוות דעת בלבד לבית המשפט
11 ואין בכוונתה להמשיך ולעסוק בכך (עמ' 66 ש' 14). נראה כי תחת מכבש הלחצים שבו
12 היתה נתונה, כאשר הבן אומר לה "שילמו לך, תחתמי" ובמילים אחרות דורש ממנה
13 "לספק את הסחורה" אשר לשמה קיבלה תשלום, לא יכולה היתה לצאת תחת ידה כל
14 המלצה אחרת, זולת זו שלפיה האם מסוגלת להבין טיבה של צוואה.

15

16 59. בעניין הקשר עם עו"ד אאא:

17 עו"ד אאא העידה בתצהירה מיום 10.9.15 בסעיף 3 כי הבן הוא שפנה אליה בינואר 2009
18 לשם עריכת צוואה לאימו בביתה, הואיל ואינה ניידת, אך בחקירתה הנגדית הודתה כי
19 אפשר שהפניה נעשתה בדצמבר 2008 (עמ' 67 ש' 20-21), עובדה המתיישבת עם עדותה
20 לפיה היא שהסבירה לבן כי על אימו להיבדק על ידי רופאה. הואיל וביקורה הראשון של
21 הרופאה היה ביום 18.12.08, הרי שהפניה לעו"ד אאא נעשתה קודם למועד זה.

22 בסעיף 7 לתצהירה ציינה כי כעבור מספר ימים הבן יצר עימה קשר והודיע כי אימו
23 נבדקה ע"י רופאה ונמצאה כשירה. בחקירתה הנגדית מודה כי היה הפרש הקטן משבוע
24 בין בדיקה לבדיקה, כאשר הבן עורך את התיאומים (עמ' 69 ש' 18-20).

25

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

60. כיצד אומתה הצוואה ומי נכח בעת הקראתה למנוחה?

הבן טען בעדותו (עמ' 53 ש' 2-9) כי כלל לא נכח בעת עריכת הצוואה:

ת. אני לא יודע מתי היא היתה שם ומה סוכם ביניהם, היא היתה אצל אמא, לא הייתי נוכח. אני דיברתי עם עו"ד אאא על לעשות צוואה את מה שאמא רצתה, אמא רצתה שאביא לה מישהי לעשות צוואה, אמרתי לה שאמא רוצה לעשות צוואה וזהו".

ש: מה סיכמת איתה לגבי עלות השרות?

ת: מה שהיא סיכמה עם אמא. אמא היתה מאוד חכמה. עוה"ד הלכה לאמא הביתה ואת זה אני יודע בדיעבד. מה שאני אומר זה מה שנאמר לי אח"כ, עו"ד אאא ביקשה ממנה ללכת לפסיכיאטרית לבדוק את מצבה ואח"כ תחזור אליה עם הבדיקות. אמא ניגשה וקיבלה את התשובות של הפסיכיאטר והם עשו את הצוואה, אני לא הייתי נוכח (מלקק את שפתיו).

יוער כי הבן מיהר לציין כי לא היה נוכח בעת עריכת הצוואה, למרות שכלל לא נשאל על עניין זה. ובהמשך:

ש: מה אמרת לה?

ת: אני חושב שנתתי לה את הטלפון להתקשר לאמא והם קבעו ביניהם וזהו הכל. לא הייתי בתמונה!

ש: מתי עוה"ד אאא הגיעה לביקור?

ת: אין לי מושג, אין לי מושג.

ש: עו"ד אאא אומרת שהיית נוכח בפגישה שהיית בבית כשהיא באה לביקור?

ת: מה פתאום, איזה שטויות. אני לא מאמין שהייתי בבית כשעו"ד אאא היתה אצל אמא כי היא לא היתה לי להיות נוכחת שם בזמן עריכת הצוואה. בטלפון היא אמרה לי לא לבוא.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

ש : כשעו"ד אאא מצהירה שבפגישה היא נכחה עם אמא שלך וביקשה ממך לצאת אז
אתה טוען שהיא משקרת?

ת : בזמן שהלכתי לאמא יכול להיות שעוה"ד היתה שם, אני לא זוכר, אבל בזמן
כתיבת הצוואה אני לא הייתי נוכח!

ח' הדברים הללו, עו"ד אאא עצמה העידה, בסעיפים 8-10 לתצהירה, כי בפעם השניה
בה הגיעה לבית המנוחה על מנת להחתימה על הצוואה, הגיעה מלווה באחיה כאשר
בידיה צוואה מודפסת הכוללת את רצון המנוחה כפי שהוסבר לה בפגישה הקודמת.
בפגישה זו שהה הבן בבית אך לא בחדר. היא הקריאה למנוחה את הצוואה, לאחר
שנכחה לדעת כי מבינה האמור בה, חתמה על הצוואה ולאחר מכן היא ואחיה גם יחד
חתמו כעדים.

בחקירתה הנגדית מודה כי כלל לא שאלה את המנוחה האם ערכה צוואה קודמת (עמ' 70
ש' 13-14) ולא ברור מדוע כך נהגה.

עו"ד בבב אף הוא ציין כי הצוואה הוקראה לאם, היא אמרה זו צוואתי וכל אני רוצה
לצוות ואף "הנהנה עם הראש" כלשונו (עמ' 73 ש' 25).

בנוסף הודה כי הבן "נכח אבל לא היה באותו חדר" (עמ' 73 ש' 17). הבחירה בנוסח זה
מלמד על כך שהלכה למעשה הקשיב לנעשה בכל הקשור לצוואה.

נמצא, איפוא, כי הבן נכח בבית בעת עריכת הצוואה, אם כי בחדר אחר ויש להניח כי
אימו ידעה אודות נוכחותו זו. יש להניח כי שיערה שבסמוך לתום הפגישה עם עוה"ד יברר
בנה האם חתמה על הצוואה. די באלה כדי לשלול ממנה האפשרות להביע רצונה החפשי
לתוכן הצוואה, ואפשר כי אף הוא הוכתב לעוה"ד על ידי הבן.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

61. המסקנה העולה מדברים אלה היא כי טרם יבשה הדיו על פרוטוקול הדיון מיום 14.12.08 מיהר הבן להשיג עורכת דין, לקבל ממנה הנחיות לגבי הרופאה, להזמין את הרופאה לבדיקה, להיות נוכח בבדיקה הראשונה ממנה ברח הרופאה עקב התנגדות האחיות, להיות נוכח בחדר סמוך בבית בעת הבדיקה השנייה, לשלם שכר טרחת הרופאה, לקבל את פניה של עורכת הדין שהגיעה על מנת לערוך הצוואה בבית אימו ולהמתין בבית עד חתימת האם על הצוואה. עם תום מבצע צבאי חשאי זה, הכמין הצוואה ולא גילה לאיש דבר קיומה.

נראה כי בדיוק למצב דברים זה כיוונה הפסיקה בקבעה כי יש לבחון את רצף הדברים על מנת לבחון האם היתה מעורבות בעריכת הצוואה. בעניין שלפנינו, רצף הדברים האמור מלמד כי הבן נטל חלק בעריכת הצוואה. בהיותו הנהנה היחיד על פיה, דינה להתבטל.

גם בשלב זה ניתן היה לסיים את פסק הדין. רק למען השלמת התמונה תיבחן שאלת רצונה האמיתי של המנוחה כמו גם שאלת קיומה של השפעה בלתי הוגנת מצד הבן.

14

האם הבן השפיע באופן בלתי הוגן על אימו המנוחה?

62. סעיף 30 (א) לחוק הירושה קובע:

"הוראת צוואה שנעשתה מחמת אונס, אינס, השפעה בלתי הוגנת, תחבולה או תרמית – בטלה".

19

ההלכה הפסוקה, כפי שהובאה בספרם של שוחט, פלומין וגולדברג "דיני ירושה ועיזבון" (עמ' 100-101) קובעת כך:

"יש להבחין בין ההשפעה כשאלה עובדתית, אם הייתה כזו אם לאו, ובין אי ההגינות שבהשפעה כשאלה ערכית נורמטיבית, כשעל בית המשפט לקבוע אותה על-פי מושגים של מוסר אישי ושל מוסר חברתי תוך שהוא מכוון לרצונו האמיתי על המצווה (ע"א 4902/91

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

1 ג' נגריה ישיבת שם בית מדרש גבוה להוראה ודיינות, מט (2) 441.
2 עניין לנו בהשפעה הבלתי הוגנת, בהשפעה שאינה השפעה שגרתית,
3 מעשה יום יום, אלא בהשפעה שיש בה מרכיב של אי הגינות על פי
4 המושגים החברתיים מוסריים שלנו (ע"א 5185/93 היועמ"ש נגריה
5 מ', מט (1) 318).

6 קיומה של השפעה בלתי הוגנת או העדרה צריכים להיקבע על-פי
7 עובדותיו של כל מקרה ומקרה. עם זאת, ניתן להצביע על ארבעה
8 אלמנטים מצטברים הדרושים לקביעת קיומה של השפעה בלתי
9 הוגנת:

- 10 א. מצווה הנתון להשפעה.
11 ב. נהנה שהייתה לו האפשרות להפעיל השפעה בלתי הוגנת.
12 ג. נהנה שהיו לו האמצעים להפעיל השפעה בלתי הוגנת.
13 ד. הצוואה נחזית להיות תוצאה של השפעה בלתי הוגנת.
14 (ע"א 4902/91 ג' נגריה ישיבת שם בית מדרש גבוה להוראה ודיינות, מט (2) 441)...

15 ...יש ליתן את הדגש באי ההגינות שבהשפעה כתוצר של אופי
16 מערכת היחסים שבין המשפיע למושפע. לא קיומה של ההשפעה
17 פוסל את הצוואה, אלא קיומו של יסוד בלתי הוגן בה שעיקרו ניצול
18 תלותו, חולשתו או חוסר יכולתו של המצווה לעשות צוואה לטובת
19 הנהנה. יסוד אי ההגינות בהשפעה נלמד, אם כך, מנסיבות הפעלתה,
20 ולא דווקא בשל מטרת המעשה או בשל התוצאות שאותן מבקש
21 המשפיע להשיג (ע"א 7506/95 ש' נגריה בית אולפנא בית אהרון
22 וישראל, נד (2) 215; ע"א 681/77 מ' נגריה ש', לג (1) 7; ע"א
23 196/85 ר' נגריה ס', לט (4) 550). לא תוכנה של הצוואה הוא הקובע
24 את קיומה של השפעה בלתי הוגנת, אלא נסיבות עריכתה והליכי
25 עריכתה (ע"א 750/90 כולל בית יהודה נגריה ג', מה (1) 498 (407)).

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

1 ההלכה הפסוקה אף קובעת כי יש לבחון שאלה זו על פי נסיבות העניין ועל פי מבחן השכל
2 הישר. הלכה מרום קובעת כי יש לבחון מידת עצמאותו של המנוח ומידת תלותו ביורש
3 הנהנה ועוד קובעת כי נישול חלק מן היורשים הוא בבחינת "תמרור אזהרה" לגבי רצון
4 המצווה. ר' דנ"א 1516/95 מ' נגריה היועמ"ש פ"ד נב (2) 813.

5 עוד נפסק כי משעה שהוכחה נטילת חלק בעריכת הצוואה, קיימת חזקה בדבר השפעה
6 בלתי הוגנת. ר' ע"א 3828/98 מ' נגריה מ', פ"ד נד (2) 337

7

8

9

10 **63. האם המצווה היתה נתונה להשפעה?**

11 מן העדויות עולה כי המנוחה נמצאה מרבית הזמן בביתה, והתקשתה לצאת ממנו, כאשר
12 לדידה מסייעים בידה ומבקרים אותה.

13 כך למשל הודה הבן כי עוד בתקופה בה מונה כאפוטרופוס על אביו, פעל כדי לקבל מאימו
14 60,000 ₪ מחשבון הבנק של אימו, לאחר שקיבלה סכום זה כפיצויים מהנאצים על מנת
15 שירכוש לעצמו מכונית. לטענתו, היתה זו מכונית משומשת והאם רצתה שיחליף את
16 מכוניתו הקודמת והישנה מפני ש "היא פחדה שאתקע בכבישים" כלשונו.

17 לשם כך, פנה לבנק אך פקיד הבנק דרש הסכמת האם. הואיל והתקשתה ללכת ברגל
18 לבנק, דאג לכך שפקיד הבנק יגיע לבית האם על מנת לקבל הסכמתה, כאשר הוא נוכח
19 בבית (עמ' 43 ש' 8, עד עמ' 44 ש' 5).

20 נראה כי אם מבוגרת הנמצאת בביתה ומסתייעת בבנה, נתונה להשפעתו כאשר הוא מביא
21 לביתה מאת פקיד הבנק על מנת שתסכים להעביר לו כספים.

22 יש להניח כי בה במידה, נתונה היתה להשפעתו בכל הנוגע להורשת כלל עזבונו לטובתו.

23

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 נ' כ' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 נ' כ' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

64. האם לבן היתה אפשרות ואמצעים להפעיל השפעה בלתי הוגנת?

התמונה העולה מן העדויות היא כי הבן נהג לפרוט על מיתרי ליבה של האם, על מנת לשכנע אותם כי מצבו הכלכלי בכי רע

המטפלת באם המנוחה העידה על עניין זה (עמ' 35 ש' 22-24):

"היא כל הזמן היתה אומרת ש ככה וככה, צריך לעזור לו אין לו עבודה. הוא גם היה מתקשר אליה ואחרי שיחת טלפון שלה איתו היא היתה בוכה ואומרת שמשכן צריך לעזור לו".

גם מעדות הבת מ' עולה כי נוכח תלונותיו של הבן, התקשרה כדי לברר מצבו אך כאשר שוחחה עם ביתו ועם רעייתו נאשר מסרו לה כי מצבם הכלכלי טוב (עמ' 6 ש' 4-10). **הבת א'** העידה כי יש לבן דירה ברח' הא' (עמ' 21 ש' 20-21) וגם הבן עצמו מודה בכך בעדותו (עמ' 55 ש' 19-21).

עוד עולה מעדותה של מ' כי מצבן כאחיות לא היה טוב משמעותית ממצבו שלו, אלא שהן שמרו על כבודן ולא דרשו מההורים כספים ללא הרף (עמ' 8 ש' 15-24).

כאן המקום לציין כי התנהלות דומה נקט הבן כלפי אביו המנוח, ונראה כי מדובר בדפוס התנהגות אשר מטרתו העברת נכסי ההורים אליו, אף בעודם בחיים.

עוד ביולי 2003, לאחר שהבן מונה עם אחותו כאפוט' על אביו המשיך למשוך עבור עצמו מחשבון הבנק של האב סכום של כ – 1,000 ₪ לחודש. (עמ' 47 ש' 1-4). בשנת 2005 עתרו להרחבת הצו כך שיחול גם כספים נוספים של האב, ככל הנראה על מנת שניתן יהיה לעשות שימוש גם בהם, אך בקשה זו נמחקה לבסוף.

ביוני 2007, כאשר הבת מ' שוהה בחו"ל, הבן מנצל את ההזדמנות ומחתים את אביו על מסמכי העברת הבעלות בנגריה על שמו, חרף העובדה שהאהב הוא חסוי ומבלי לקבל אישור בית המשפט לעניין זה. העברה זו אמנם בוטלה על ידי בית המשפט, אך עצם הנסיון לבצע מחטף שכזה, ממש מתחת אפן של אחיותיו, מלמד על השיטה בה פעל הבן. בהמשך הודה הבן כי גם הוא עצמו חתם על מסמכי ההעברה וכאשר נשאל הכיצד שיתף פעולה עם צעד זה בידו שאביו הוא חסוי השיב **"נותנים לך תיקח"** ומיד הוסיף "בית

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

1 המשפט ביטל את ההעברה, קיבלתי את זה" (עמ' 48 ש' 12-13). עו"ד בן שימול העיד כי
2 הבן הוא ששילם עבור העברת הזכויות בנגריה (עמ' 78 ש' 6-7), אך לא אמר לו כי האב
3 הוא חסוי ועוה"ד אף לא חשד בכך (עמ' 78 ש' 15-18). יצויין כי הבן, בחקירתו הנגדית
4 הודה בכך שלא אמר לעו"ד בן שימול כי אביו הוא חסוי (עמ' 49 ש' 11)

5 ביוני 2007 הבן מנסה להחתים את המנוחים על צוואות הדדיות חדשות לפיהן מורשים
6 כלל נכסיהם לארבעת ילדיהם בחלקים שווים, וזאת חרף העובדה שהאב הוא חסוי.
7 מעדות עו"ד בן שימול עולה כי לאחר שהבן פעל להעברת הנגריה על שמו, פנה שוב
8 לעוה"ד על מנת לשנות את הצוואות (עמ' 77 ש' 28).

9 באפריל 2008 עותר לפתע האב לביטול מינוי הבן כאפוטר' עליו, ככל הנראה על מנת
10 להכשיר את הקרקע לכך שהאב יהיה מסוגל, רשמית, לבצע פעולות ברכושו לטובת הבן
11 אשר יסתיימו בהצלחה רבה יותר מזו בה נסתיים הנסיון להעביר הנגריה לבעלותו. כאשר
12 נשאל על ההליך בו נתבקש ביטול האפוטר' על אביו, הודה כי נסע לבדו לירושלים על מנת
13 לקבל ייצוג מהלשכה לסיוע משפטי (עמ' 49 ש' 23-24). זאת, חרף העובדה שהוא בעל ממון
14 רב (עמ' 50 ש' 2). מדוע נסע לבדו? לא ברור.

15 כאשר הופנתה אליו הטענה לפיה אדם אחר מדבר מגרוננו של אביו, תוך רמיזה כי הכוונה
16 אליו, הגיב באימפולסיביות **והלם באגרופיו על דוכן העדים** (עמ' 51 ש' 4).

17 הנסיון לא עלה יפה הואיל ובסופו של ההליך הוחלט כי הבת ש' תמונה כאפוטר' על האב.
18 ואולם, בדיון מיום 14.12.08 נשמעה הערת הבת מ' לפיה יש לשקול מינוי אפוטר' גם לאם.
19 מיד בתום הליך זה פעל על מנת להחתים את האם על צוואת 2009 לפיה מורשה לו כלל
20 עזבונה, כפי שפורט לעיל בהרחבה.

21 רצף אירועים זה מלמד כי במהלך השנים ניסה הבן לפעול בכל דרך אפשרית על מנת לנכס
22 לעצמו את רכוש הוריו, גם כאשר אביו היה חסוי, תוך התעלמות מופגנת מרצון ההורים,
23 אשר בסך הכל ביקשו להוריש נכסיהם לארבעת ילדיהם.

24

25 **65. האם הצוואה נחזית להיות תוצאה של השפעה בלתי הוגנת?**

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

1 הקביעה בצוואת 2009 לפיה מלא עזבונה של האם יעבור לבנה, תוך נישול שלוש בנותיה
2 מן העזבון (למעט אותם 10 ש מבישים), חרף העובדה שטיפלו בה באופן מסור, גם על פי
3 עדותו של הבן, היא חריגה ויוצאת דופן.

4 **הבן ניסה לטעון כי אימו בחרה להוריש לו כלל עזבונה של מנת לפצותו על כך שהקדיש**
5 **חייו לעבודה בנגריה, במקום להמשיך ולעסוק בעמילות מכס.**

6 ואולם, הבת מ' העידה כי הבן לא ממש סייע לאביו בנגריה, אלא קיבל ממנו שטח בו פתח
7 עסק של דלתות הזזה ואף העסיק מזכירה (עמ' 7 ש' 1-18).

8 הבן הודה בחקירתו הנגדית כי ניהל שם עסק הנקרא "כל דלת" העוסק בייצור דלתות
9 מתקפלות (עמ' 39 ש' 7-8). הבן אמנם טען כי העסק אינו רווחי, אלא שטענה זו אינה
10 מתיישבת עם העובדה שהעסיק בו מזכירה, חרף טענתו כי שילם לה "באחוזים".

11 **בחקירתו הנגדית טען לפתע הבן כי הסיבה לכך שהאם בחרה להוריש לו כלל עזבונה**
12 **נעוצה ברצון להכיר לו תודה על הסיוע שהגיש לה כל ימיו (עמ' 56 ש' 9-11). לא ברור**
13 **מנין נולדה גרסה זו, כאשר גם הבן עצמו מודה כי אחיותיו סייעו לאימו באופן משמעותי**
14 **(עמ' 55 ש' 23 עמ' 56 ש' 19). עם זאת, ברור כי חש שלא בנוח עם טענתו הקודמת לפיה**
15 **ההורשה נעשתה על מנת לפצותו על כך שעבד בנגריה.**

16 נמצא כי הסבריו של הבן לגבי ההצדקה להוראותיה של הצוואה אינם עומדים במבחן
17 המציאות. משכך, ההוראה בדבר נישול שלוש הבנות מן העזבון נראית חריגה במיוחד
18 ותומכת במסקנה לפיה הצוואה נעשתה תחת השפעה בלתי הוגנת מצד הבן.

19 **זאת ועוד, מן העדויות עולה כי האם הביעה בפני בנותיה מורת רוחה מן הצוואה**
20 **האמורה, כפי שיפורט להלן:**

21 **הבת מ' העידה (בעמ' 9 ש' 17-20) כי האם המנוחה פנתה אליה בבקשה לבטל את הצוואה**
22 **האחרונה עליה חתמה, אך היא הרגיעה אותה ואמרה כי ממילא לא ניתן לשנות את**
23 **צוואת 1997 הואיל ולא ניתנה הסכמת המצווה השני. ובעמ' 18 ש' 23-25:**

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 19359-05-14 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 19380-05-14 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 19367-05-14 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 35007-10-15 כ' נ' י' ואח'

1 "היא סיפרה שהיא עשתה ואמרה שהיא מצטערת על כך שהיא לא שומרת על
2 הכבוד של אבא ואמרה שצריך ללכת לפי הצוואה הראשונה לפי מה שהיא ואבא
3 עשו בהתחלה. זה היה רצונה בימים האחרונים ולפני האחרונים שלה"

4 **גם הבת א' העידה על כך (עמ' 24 ש' 6-9):**

5 "אמי בשנת 2014, לפני שאושפזה בביה"ח, בתקופה שלנכד של היה אירוע בר
6 מצווה, אמי התקשרה אליי, אני הילדה הקטנה של המשפחה, אמי התקשרה
7 אליי מעט מאוד, היא אמרה לי שהיא רוצה להגיד לי משהו דחוף מאוד, היא
8 אמרה לי 'א', עשה מעשה לא טוב, מעשה רע עשה לי, הוא כתב לי דברים שאני
9 לא רציתי ואני רוצה שתעשו רק מה שאני ואבא כתבנו לכם בפעם הראשונה. אני
10 לא ידעתי שיש צוואה נוספת, אמרתי לה 'תירגעי אנחנו הולכים לאירוע, על מה
11 את מדברת?'. היא בבכי אמרה לי 'תעשו מה שאני מבקשת'."

12

13 **הבת ש' אף היא העידה (בעמ' 29 ש' 2-7):**

14 "לא. היא אמרה לי דבר אחד ואני חייבת לומר למרות שזה לא נעים (בוכה) באתי
15 מהעבודה לבקר אותה והיא אמרה לי שהעיקר לא ניקח ל את הנגריה וגם אבא
16 אמר בזמנו שלא ניקח את הנגריה מ ואמרתי שאני מבטיחה לה. אמא תפסה
17 אותי ביד שאבטיח לה ואמרתי לה שאין בעיה כי זה רשום בצוואה. היא לא
18 האמינה לי שהשופטים יעשו מה שהיא רוצה. היא התקשרה ל ואמרה לו שהיא
19 רוצה שהצוואה של 97 תהיה תקינה ותקפה. צועק עליה צעקות זעם והיא כולה
20 רועדת וניתקה את הטלפון. למחרת הוא הגיע אליה והוא המשיך לצעוק עליה
21 והיא רעדה ונורא פחדה. הגעתי אחרי העבודה ושאלתי מה קרה והיא אמרה ש
22 השתנה והוא לא אותו דבר, אמרתי לה אמא את מפחדת מ והיא ענתה שכן. זה
23 היה אחרי העניין עם הרופאה".

24 **המטפלת אף היא מציינת בתצהירה (בסעיפים 15-16):**

25 "המנוחים עצמם הם אלה שסיפרו לי, כל אחד בנפרד ובהזדמנויות שונות ורבות,
26 כי הם ערכו בשעתו צוואה לפיה בנם יקבל את הנגריה, מ' ביתם את דירתם

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'

ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'

ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

1 ואילו א' ושי, יתחלקו בכספים שבבנק. זכור לי כי י' ז"ל חזרה על דברים אלו
2 באזניי במספר הזדמנויות, גם לאחר פטירתו של מ' ז"ל, בד"כ לאחר שיחות
3 הטלפון עם, והתרשמתי שהיה חשוב לה שכך יהיה".
4 המטפלת חזרה על עדותה זו אף בחקירתה הנגדית (עמ' 37 ש' 1-7).

5 עדויות אלה של הבנות לא נסתרו ואף קיבלו חיזוק מחקירתן לגבי השאלה מדוע לא פעלו
6 לשינוי הצוואה האמורה לאחר שהבינו מאימון כי הוחתמה על צוואה נוספת. כפי שצויין
7 לעיל בהרחבה, הבנות היו בדעה כי צוואת 1997 היא הקובעת, נוכח סעיף 6 בצוואה
8 האוסר שינויה ללא הסכמת שני המצווים, ונוכח ההסכם שאושר בבית המשפט בשנת
9 2013 בו נקבע כי צוואת 1997 היא התקפה. כפי שצויין לעיל, הבנות הסתמכו על ההסכם
10 האמור, ובצדק לא מצאו עוד טעם לנקוט הליכים על מנת לשנות המצב המשפטי, ואף לא
11 מצאו טען לשעות לבקשתה של האם לבטל את צוואת 2009. הואיל והסתמכות זו נעשתה
12 על סמך המצג שיצר הבן, ויש בה כדי שינוי מצבן לרעה כמו גם מצבה של האם המנוחה,
13 נמצא הבן מושתק ומנוע מהעלאת כל טענה בעניין זה.

14 המסקנה העולה מן הדברים הללו היא כי הבן ניצל חולשתה של אימו, גרם לה לחשוב כי מצבו
15 הכלכלי דחוק והוא זקוק נואשות לעזרתה וגרם לה לחתום על צוואה לפיה מורשה לו כלל עזבונוה
16 תוך נישול אחיותיו, חרף טיפולן המסור בה. האם הביעה מורת רוחה ממהלך זה ובכך גילתה
17 דעתה כי כלל אינה מעוניינת בצוואה האמורה. נמצא, איפוא, כי הבן השפיעה על אימו השפעה
18 בלתי הוגנת וגם מטעם זה אינו זכאי לרשת אותה על פי צוואה זו.

19 סיכומו של דבר

20 צוואת 1997 היא צוואה משותפת והדדית של שני המנוחים, אותה איש מהם לא רשאי היה לשנות
21 ללא הסכמת רעהו. בשנת 2009 נדרשה האם על ידי בנה לערוך צוואה נוספת לגבי רכושה שלה, לא
22 קיבלה הסכמת בעלה, ולא יכולה היתה לקבל הסכמתו זו בהיותו חסוי. בשנת 2013 נערך הסכם בו
23 מאשרים הצדדים כי צוואת 1997 היא הצוואה היחידה התקפה ובכך נמצא חיזוק לכך שאין כל
24 תוקף לצוואת 2009. צוואת 2009 נערכה תוך מעורבותו המשמעותית של הבן, מראשיתה ועד
25 סופה, אשר גם השפיע על אימו השפעה בלתי הוגנת בכל הנוגע לצוואה האמורה.

26 נוכח כל האמור לעיל, נפסק בדלקמן:

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 14-05-19359 כ' נ' י' ואח'
ת"ע 14-05-19380 י' ואח' נ' כ'
ת"ע 14-05-19367 י' ואח' נ' כ'
ת"ע 15-10-35007 כ' נ' י' ואח'

- 1 א. הבקשה ליתן צו לקיום הצוואה מיום 10.1.97 (ת"ע 14-05-19380) מתקבלת ;
- 2 ב. הבקשה ליתן צו לקיום הצוואה מיום 18.1.09 (ת"ע 14-05-19359) נדחית ;
- 3 ג. ההתנגדות לצוואת 2009 (ת"ע 14-05-19367) מתקבלת אף היא.
- 4 ד. ההתנגדות לצוואת 1997 (ת"ע 15-10-35007) נדחית בהתאמה.
- 5 ה. המבקשות יגישו פסיקתא של צו קיום לגבי הצוואה מיום 10.1.97, תוך 7 ימים.
- 6 ו. המבקש ישלם תוך 30 יום הוצאות המתנגדות ושכ"ט עוה"ד שלהן בגובה ₪ 30,000
- 7 בצירוף מע"מ (10,000 ₪) בצירוף מע"מ לכל אחת מהן).
- 8
- 9 בכך נסתיים בירור התובענות ועל כן ייסגרו התיקים.
- 10 ניתן ביום ו' טבת תשע"ז, 04 ינואר 2017, בהעדר הצדדים.
- 11 ניתן לפרסום ללא פרטים מזהים

ענת אלפסי, שופטת